

KATOLIŠKI GLAS

TAXE PERÇUE	GORIZIA	SETTIMANALE - REDAZIONE E AMMINISTRAZIONE: RIVA PIAZZUTTA, 18 34170 GORIZIA - TELEFONO 0481 - 533177 - DIRETTORE RESPONSABILE: MONS. MOČNIK FRANCESCO - REGISTR. TRIBUNALE DI GORIZIA N. 5 DEL 28 - 01 - 1949 - SPEDIZIONE IN ABBONAMENTO POSTALE - GRUPPO 11/70% AUTORIZZAZIONE DIREZIONE PROVINCIALE P. T. DI GORIZIA	UREDNIŠTVO IN UPRAVA:	Riva Piazzutta, 18 - 34170 GORIZIA - GORICA Tel. 0481 - 533177 - Telefax 533177 Poštni t/rn 11234499
TASSA RISCOSSA	ITALY		Poduredništvo: Vicolo delle Rose, 7 - 34135 Trieste - Trst - Tel. 040 - 414646	

Ob novi slovenski ustavi **Boj zoper mamila**

»Naredili smo tisto, kar je slovenski narod od nas pričakoval«, tako je dejal predsednik slovenske skupščine Miran Potrč na prvi tiskovni konferenci takoj po odobritvi nove slovenske ustave. To je bil višek daljših priprav in diskusij, v katerih so prvič po vojni sodelovali tudi nerežimski krogi in gibanja. Odločilni dan je bil 27. september in je potekel v znamenju slabo prikritih napetosti zaradi poudarjenih pritiskov, opozoril in groženj, ki so do zadnjega prihajali iz Beograda, ki je preko zveznih, državnih in partijskih organov skušal prepričati, da bi Slovenija dobila novo ustavo. Pravzaprav si jo je vzela in s tem storila zgodovinski korak v tisto državotvornost, v katero je slovenski narod od davnega gledal kot na prepovedan sad tudi v mnogo bolj mirnih in neproblematičnih časih. Ne glede na preteklost in na odgovornost pa je nova ustava tu in nanjo gledamo kot na temeljni dokument slovenske republike v okviru Jugoslavije, ki naj omogoči slovenskemu narodu, da za koraka v demokracijo. Poleg tega, da določa pravico do ocepitve ter zavrača vmešavanje zveznih organov v slovenske zadeve v vprašanih javne varnosti, uvaja nova ustava v republiško ureditev politični pluralizem in svobodne volitve. Po 27. septembru torej ni možna več nobena »normalizacija« kosovskega tipa, začena pa se novo obdobje, ki ga je omogočila — to je treba priznati — reformna poli-

tika slovenske partije. Ta se je zavedla, da bo propad socialističnega sistema potegnil za sabo tudi njo, če si v zadnjem trenutku ne bo znala pridobiti zasluga, ki bi ji vrnil vsaj nekaj ugleda in verodostojnosti. Kučan je znal zajahati pravega konja v pravem trenutku in marsikaj daje slutiti, da bo dirko speljal do konca brez hujših posledic. Seveda pa se slovenska partija ne bo merila v prihodnjih mesecih samo z Miloševićem in z gospodarsko krizo. Čaka jo demokratizacija dežele, v kateri množice državljanov gledajo z nezaupanjem v prihodnost in so že izgubile smisel za vrednote demokratičnega življenja, ki ne prinaša samo boljše materialne pogoje, temveč nalaga tudi dolžnosti in napore. Partija pa mora tudi še dokazati, da s svobodnimi volitvami in političnim pluralizmom misli resno in da to niso zanjo samo pojmi brez prave vsebine. Nova ustava obenem nalaga obveznosti in odgovornosti tudi alternativnim zvezam in gibanjem, ki so že sodelovala pri pripravah popravkov in dopolnil. Partija in alternativci morajo najti pravo pot, da speljejo pomladanske volitve, ki morajo pomeniti odličilen korak v normalizacijo stanja, ki traja že 45 let. Tudi to si pričakuje slovenski narod kot nadaljevanje prvega koraka, ki je bil storjen 27. septembra. To si pričakujemo in želimo tudi mi, ki zunanje uredne slovenske republike sledimo njeni rasti in razvoju. — s

Pred dobrim mesecem, 18. avgusta, so v glavnem mestu Kolumbije, Bogoti, plačani morilci ustrelili senatorja Luisa Carlosa Galana, ki je bil glavni kandidat liberalne stranke za prihodnje predsedniške volitve v tej srednjeameriški državi. Mož je imel največje možnosti, da bo izvoljen. Toda ni bil vseč tamkajšnjim preprodajalcem mamil, ker je obljubljal, da bo z vsemi močmi skušal zatreti to grdo trgovino, ki cveti zlasti z ZDA. Ta njegova namera ga je stala življenje.

Atentat pe je spodbudil sedanjega predsednika Virgilia Barco, da je takoj začel z najostrejšim bojem zoper razpečevalce mamil. Posebni oddelki vojaštva so pričeli s sistematičnim preiskovanjem in čiščenjem sumljivih centrov, stanovanj, pokrajin. Odkrili so večje številce znanih razprodajalcev in jih zaprli. Nekatere so izročili v roke Združenim državam, kjer slične osebe čakajo težke kazni.

OFENZIVA PREPRODAJALCEV

Toda preprodajalci mamil niso ostali z rokami v žepu. Začeli so z atentati na osebe, ki ogrožajo njihovo dejavnost. Zlasti so se spravili nad sodnike; začeli so z grožnjami in nato prešli na atentate. Več sodnikov so umorili, tako da so se drugi prestrašili in odstopili. Zadnja je bila ministrica za pravosodje. Grozili so njej in njeni družini. Zato je rajši odstopila.

AMERIKA PRIDE NA POMOČ

Preprodajalci so ne samo bogati, saj pravijo, da je trgovina z mamili najbolj donosen posel, temveč tudi dobro vojaško organizirani ter imajo lastno vojsko. Vlada v Bogoti sama ni bila več kos nasilju. Tedaj je priskočil na pomoč ameriški predsednik Bush. Ta je že med volilno propagando za predsednika obljubljal, da bo na vse načine zatiral trgovino z mamili v ZDA. To je sedaj začel izpolnjevati. Priskočil je na pomoč vladi v Kolumbiji. Poslal ji je 67 milijonov dolarjev za prvo silo, pa letala in vojaške inštruktorje; pripravljen pa je, da pošlje še večjo vojaško pomoč, če bo potrebno.

Gverila je odgovorila tako, da so pripravili atentat na ameriško veleposlanstvo v Bogoti in razpisali 4 milijone dolarjev nagrade za uspel atentat na predsednika Busha. Ta je vzel grožnjo zares in zato je ameriška tajna policija vzel pod svoje varstvo tudi vso predsednikovo družino (pet otrok).

Ostali svet se je začel resno zavedati, da mamila ogrožajo mladino ne samo v Ameriki, marveč tudi drugod. Zato se evropske vlade posvetujejo, kako bi se povezale za skupen boj zoper razpečevalce mamil. V Italiji je prav te dni v senatu vroča razprava o novem zakonu o mamilih.

MLADINA BREZ IDEALOV

V razgovoru z mladim možem, sem slišal njegovo mnenje glede mamil. Dejal je, da se mladina zateka k mamilom, ker je v svojem življenju razočarana. Ne najde smisla življenja, zato se zateka k mamilom vseh vrst. Če človeštvo hoče rešiti mlade ljudi pred mamili, mora tej mladini vrniti ideale za življenje, jim stati ob strani pri njihovi mladi rasti in ne jih prepuščati samim sebi, kar se danes tako rado dogaja posebno tam, kjer so družine razbite. To je mnenje mladega moža, ki je marsikaj izkusil.

Za to kugo sedanje družbe so torej v veliki meri krive razbite družine in moralni nered, ki vlada v njih. Razporeda in abortus nista rodila boljše družbe in ne bolj srečnih družin.

KAKO SE BORITI ZOPER MAMILA

V boju zoper mamila nekateri zagovarjajo, naj se uničijo nasadi in s tem pridelovanje koke. To so poskusili v Boliviji, kjer prav tako pridobivajo koka na debelo. ZDA so obljubile dva tisoč dolarjev nagrade tistim kmetom, ki uničijo nasade

koke in se oprimejo kake druge kulture. Načrt pa je propadel, ker druge kulture prinašajo manj dobička kot koka. Poleg tega je marsikdo inkasiral nagrado v dolarjih in potem se naprej gojil koka.

Ta načrt bi bilo treba izboljšati, ZDA in države EGS naj bi ustanovile poseben sklad za boj proti mamilom. Iz tega sklada naj bi zagotovile kmetom pridelovalcem koke podoben stalen zaslužek, kot ga imajo od koke pod pogojem, da opustijo pridelovanje te rastline. Ni zlomek, da bi kmetje ne ostali rajši doma ali gojili ka drugega, kakor pa da bi pridelovali koka, če bi imeli zatotovljen podoben zaslužek.

SSk pozdravlja slovensko ustavo

Slovenska skupnost (SSk) pozitivno ocenjuje programski govor, ki ga je v sredo, 27. septembra prebral potrjeni predsednik deželne odbora Furlanije-Juljske krajine Adriano Biasutti. Istega dne zvečer se je vodstvom tajnika Iva Jevnikarja zbralo v Nabrežini deželno tajništvo SSK. O Biasuttijevem govoru je obširno poročal deželni svetovalec Bojan Brezigar. Glede slovenske narodnostne skupnosti je v programskem govoru pomemben poudarek, da bo deželni odbor posvečal posebno pozornost vprašanju zaščite.

Osvojena je bila tudi zahteva SSK, da je treba sprejeti posebne ukrepe za bolj premišljeno izkoriščanje kraškega ozemlja, za njegovo varstvo in razvoj.

Za deželni odbor je zamisel o prosti industrijski coni na Krasu, ki ji je nasprotovala tudi SSK, dokončno odpisana, zato pa je potrebno izdati zakon o obmejnih področjih. Ta zakon pa mora vsebovati tudi neokrnjeno postavko v korist kulturne dejavnosti in potreb slovenske manjšine v Italiji in italijanske manjšine v Jugoslaviji.

Tržaški pokrajinski tajnik Miro Opelt je poročal o sestavi liste SSK; za predčasne občinske volitve v Miljah in o programu, ki naj poudari slovensko prisotnost in zavzetost za reševanje gospodarskih, družbenih in ekoloških vprašanj v občini.

Sledila je razprava o oblikah skupnih nastopov med Slovenci v Italiji, pri čemer so člani tajništva ocenili tudi dvostransko srečanje SSK-SKGGZ dan prej. Po mnenju SSK to srečanje ni razčistilo nakazanih vprašanj, zato se mora razgovor med komponentami nadaljevati.

Deželno tajništvo je že na začetku seje izrazilo zadovoljstvo nad sprejetimi ustavnimi spremembami v Sloveniji, ki so kljub pritiskom odločno usmerjene h krepitvi samobitnosti, suverenosti in demokratičnosti Slovenije. Zato je tajništvo izrazilo svoje stališče in priznanje v brzojavkah predsedniku ustavne komisije in skupščine SRS Miranu Potrču ter predsedniku Slovenije Janezu Stanovniku.

Svetovni evharistični kongres v Seulu v Južni Koreji

V glavnem mestu Južne Koreje Seulu bo od 5. do 8. oktobra 44. svetovni evharistični kongres. Kongresa se bo udeležil tudi sv. oče. Tema kongresa je »Kristus - naš mir«. V deželi, ki je od korejske vojne (1905-1953) raztrgana v dva dela, ima to poseben pomen. Cerkev v Južni Koreji si prizadeva prispevati svoj delež k miru in v svet. Južna Koreja je razdeljena na 14 škofij. Katoličanov je komaj 5% celotnega prebivalstva, ki znaša 42 milijonov. Cerkev v Južni Koreji je polna življenja. Število katoličanov stalno raste.

Kitajska republika je prepovedala, da bi letalo sv. očeta letelo čez njeno ozemlje. V zameno je Sovjetska zveza dala svoj pristanek. Zato bo papež prvič v zgodovini letel čez evropsko Rusijo in Sibirijo do Koreje. Njegovo letalo se bo ustavilo tudi v Moskvi.

Mesec oktober — mesec rožnega venca

Slovenski šolski problemi na ministrstvu v Rimu

V četrtek, 28. septembra je slovenski pokrajinski odbornik za šolstvo dr. Mirko Spacapan bil v Rimu, kjer je na ministrstvu za šolstvo imel nekaj važnih pogovorov.

Na njegovo izrecno zahtevo, naj ministrstvo končno dovoli osamosvojitve goriškega trgovskega zavoda »Z. Zois«, je odgovorni direktor V. tehničnega sektorja (V. divisione tecnica) dr. Paradisi dejal, da bo to danes še težje kot poprej, saj obstaja lanskoletna ministrska odredba, ki odpravlja šole z manj kot 25 (!) razredi in jih spreminja v periferne sekcije tega ali onega zavoda.

Vsi ti naporji šolskega ministrstva, ki skupaj z zakladnim resorjem skuša zmanjšati državne izdatke za šole (manj samostojnih zavodov pomeni manj osebja), prav gotovo ne bi smeli veljati za slovensko šolstvo, vendar nam pomankanje ustreznih zaščitnih zakonov ne dovoljuje različic, ki niso v skladu s financami države.

Na ugovor odbornika Spacapana, je dr. Paradisi predlagal, da bi lahko zahtevali, in dosegli avtonomijo, če bi predlagali združitve obeh trgovskih zavodov (ki bosta v prihodnje imela zelo podobne programe), in pomislili še na eksperimentiranje v smislu znanstvenega liceja.

Dr. Spacapan se je obvezal, da bo gornje predloge posredoval in jih preučil z odgovornimi šolskimi organi.

Slovo veleposlanika Cigoja

Papež Janez Pavel II. je 12. septembra sprejel v svoji poletni rezidenci Castelgandolfo. dosedanjega veleposlanika SFR Jugoslavije pri Apostolskem sedežu Stefana Cigoja. Po štiritletni diplomatski službi v Vatikanu se namreč vrača v domovino, kjer bo sprejel nove dolžnosti. V Rim prihaja na njegovo mesto veleposlanik dr. Ivica Maštruko.

Stefan Cigoj je bil tudi jugoslovanski generalni konzul v Trstu. Zato je dobro poznan tudi tostran meje.

Gospodarsko sodelovanje Jugoslavija-Italija

V petek, 6. oktobra, bo v Vili Manin v Furlaniji srečanje gospodarstvenikov na temo: »Sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo. Problemi in perspektive«. Srečanja se bodo udeležili tudi odgovorni politiki iz naše dežele. S slovenske strani bodo sodelovali prof. Ivan Ribnikar, dekan ekonomske fakultete v Ljubljani, ter prof. Aleš Vahčić, docent na isti fakulteti.

Istega dne bodo predstavili znanstveno publikacijo »Trgovski tokovi in sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo: Primer gospodarskega sodelovanja Vzhod-Zahod, Sever-Jug«. Publikacija je napisana v italijanščini in je pri njej sodeloval tudi prof. Aleš Lokar. Pobudo za to srečanje je dala Fakulteta ekonomskih in bančnih znanosti v Vidmu.

Neprimerna porazdelitev učencev na osnovnih šolah

Z letošnjim šolskim letom poteka pouk na Nižji srednji šoli I. Trinko in na Osnovni šoli F. Bevk v novih prostorih. Nižja srednja šola se je morala umakniti iz ulice Alviano, na njeno mesto se je že vselila univerza, in se »začasno« najde v ulici Cappuccinici. Učilnice so še primerne, čeprav primanjkuje prostora za razne kabinete. Notranjost zgradbe je bila pred kratkim prebarvana in nekoliko urejena, njena zunanost in okna pa še čakajo obnovitve.

Osnovna šola F. Bevk se je iz zavoda Lenassi preselila v ulico Svevo. Novi prostori še ustrezajo potrebam, vendar je bodočnost te šole vprašljiva, saj ima zelo skromno število vpisanih učencev. Letošnje šolsko leto je steklo, a prihodnje je odvisno le od volje staršev in odgovornih dveh slov. dijaških domov. Osnovna šola v ulici Brolo je namreč dobro obiskovana, nekateri razredi so skoro preštevili, starši se pa iz najrazličnejših razlogov odločajo za vpis svojih otrok v omenjeno šolo. Če se bo ta izbira prenesla tudi v prihodnje šolsko leto, bo usoda osnovne šole F. Bevk zapečaten. Izgubili bomo eno od dveh slovenskih osnovnih šol v mestu in s tem osiromašili našo skupnost kot tudi mesto samo. V podobnih škripcih se bo čez leto dni znašla štandreska osnovna šola F. Erjavca. S primerno porazdelitvijo učencev na raznih osnovnih šolah, bi rešili marsikako šolo in s tem prispevali naši rasti in pripomogli, da bi bil pouk na slovenskih šolah kvalitetnejši, v kolikor bi imeli učitelji primernejše število učencev.

O novih šolskih prostorih in potrebi preliwa dijakov iz ulice Brolo se je razpravljalo na prvi seji SSS - Tajništvo Gorica v letošnjem šolskem letu, ki je bila 29. septembra v Sovodnjah. Na omenjeni seji, ki jo je vodil predsednik sindikata prof. L. Devetak, so bile na dnevnem redu še sledeče točke: problem tujega jezika na Nižji srednji šoli I. Trinko; italijanski sindikalisti med slovenskimi šolniki; sindikalni občni zbor; predstavniki SSS pri ravnatelju Guadagniju; osamosvojitve slov. sekcije ITI. Glede uvajanja angleščine na Nižji srednji šoli

I. Trinko, SSS potrjuje svoje mnenje, saj morajo slov. šole nuditi možnost tudi izbire angleščine, ki vedno bolj odgovarja potrebam časa. Proti koncu lanskega šolskega leta so na pobudo raznih šolnikov bili na naših šolah nekateri italijanski sindikalisti, ki so sicer dobro podkovani v sindikalnih zadevah, vendar ne morejo občutiti potreb in specifične vloge, ki jo odigravajo slov. šola in šolniki. Približno čez mesec in pol bo občni zbor SSS. Proti koncu meseca julija so se predstavniki SSS srečali z ravnateljem zavoda ITI prof. Guadagnijem, s katerim so se zmejnili, da bo prišlo v mesecu oktobru do sestanka med prof. zborom slov. sekcije ITI in odborom SSS, na katerem naj bi se razčistila nekatera nesoglasja. Ob koncu meseca decembra zapade rok vložitve prošnje za osamosvojitve slovenske sekcije ITI. — SI

Primorski dnevi na Koroškem

V okviru sodelovanja ZSKP iz Gorice, SP iz Trsta in KZ iz Celovca bodo od 7. do 15. oktobra IV. Primorski dnevi na Koroškem. Gre za širok prikaz kulturnega delovanja Slovencev v Italiji in za konkretno sodelovanje med organizacijami, ki so aktivne v različnih državah.

Program se bo začel v soboto, 7. oktobra v Svečah, kjer bodo nastopili gojenci slov. glasb. centra »Emil Komel« iz Gorice. Mladi goriški glasbeni izvajalci se bodo srečali s koroškimi sovrtniki in skupno oblikovali program.

V nedeljo, 8. oktobra bo v Selah zadonela pesem treh skupin iz Steverjana. Predstavili se bodo mešani zbor »Sedež«, dekliški zbor »Alenka« in pevska skupina »Stevejanci«.

Naslednjo nedeljo, 15. okt. pa bodo v Globasnici nastopili člani dramske skupine PD Standrež z Nušičevo veseligr »Kaj bodo rekli ljudje...?«

V soboto 14. in v nedeljo 15. okt. bo tudi tržaška mladina obiskala Koroško in sicer Škocijan in Sentilj s predstavo »Bodi svetloba«. Med tednom pa se bodo zvrstili literarni večeri, predstavitev arhitekture Mksa Fabianija in okrogla miza na temo »Alpe-Jadran«

V PROTITOKU

Pred občnim zborom

Slovenska zamejska skavtska organizacija - Trst se v teh dneh pripravlja na svoj redni občni zbor, mejnik v delovanju vsakega društva, predvsem v taki vzgojni organizaciji kot je skavtska. Pospravi prejšnjega leta sledi namreč ponovno načrtovanje z vsemi novostmi, ki jih lahko predstavlja letna dejavnost. Poletne taborne izkušnje prinašajo nove ideje in kritične razmisleke o dosedanem delovanju organizacije.

Slovenska zamejska skavtska organizacija posveča v zadnjem obdobju precejšnjo pozornost temelju skavtskega delovanja voditeljskemu kadru. Predvsem stariši bi se morali zavedati dejstva, da je voditelj oseba, ki brezplačno, iz čiste idealizma in navdušenja vzgaja njihove otroke in sta mu lahko večkrat prav nerazumevanje in brezbrzičnost staršev glavna ovira pri uresničevanju tega cilja. Večja strokovna usposobljenost in odgovornejši odnos voditeljev do te nenavadne oblike službe bližnjemu sta bila tudi bistvena cilja septembrskega tečaja pri Ilirski bistrici.

Ob tem pozitivnem razvoju pa sledimo drugačnemu pojavu: težnja po kvaliteti manjša številčnost voditeljev, tako da je kader SZSO pretežno mlad. In prav ob tem lahko pridemo do zaključka, da organizaciji primanjkuje starejša skupina oseb, ki bi s svojimi izkušnjami stala mlajšim ob strani, aktivno udeležbo pri vodenju najmlajših pa bi zamenjala s pripravo tečajev in kritjem višjih funkcij v strukturi organizacije. Mladi voditelji se namreč z navdušenjem in veliko mero energije že zgodaj lotijo dela v organizaciji, težka pot do zastavljenih ciljev in nerazumevanje ostalih pa večkrat klavrno zaključijo pot takih navdušencev s tem, da se prezgodaj konča njihova, žal, prekratka skavtska pot. Do tega pride, ker morajo nekatera mesta namesto starejših stopiti na voditeljsko pot še premlade osebe. Tako se tudi pred tem občnim zborom pojavljajo vprašanja o kritju nekaterih voditeljskih mest.

Drug kadrijski problem predstavljajo duhovni vodje. S tem v zvezi si dovolimo tu odkrito izraziti svoje mnenje: odsotnost duhovnikov v Slovenski zamejski skavtski organizaciji, razen nekaterih izjem, teče že leta neopazno mimo našega vsakdana. Navajeni smo že na to. Naši napori niso obrodili ugodnejših rezultatov, zato si skušamo sami pomagati, tako da duhovne vodje nadomeščamo sami ali jih tu pa tam najdemo le za kratek čas.

Naša skupnost pa se ne zaveda važnosti, ki jo ima in bi jo še lahko imel skavitizem v našem okolju. Lepo število mladih gre skozi skavtske vrste in se morda le v njih prvič in zadnjič sreča z drugačno obliko življenja, z ljubeznijo do bližnjega, do narave in globljim verskim doživljanjem. Če bi se tudi naši duhovniki tega bolj zavedali in bi bolj stali ob strani skupini mladih navdušencev, ki se na vse kriplje po svojih močeh trudijo, da bi zapolnili to vrzel, bi verska komponenta zasedala še važnejše mesto v našem vsakdanju. Večkrat je prišlo do nekaterih trenj med duhovniki in skavtskimi voditelji zaradi tega, ker si nismo vsi na jasnem, da predstavlja skavitizem drugačen način verske vzgoje; ni ura verouka, ampak doživljanje Boga preko narave in življenja v njej. Zato zahteva še posebno pripravo in predvsem odprtost in razumevanje problemov današnje mladine. Vsekakor ostaja verski element v SZSO na zadovoljivi ravni, ki bi se dala z dodatnim delom in pomočjo zunanjih sodelavcev še izboljšati.

Po drugi strani pa lahko pred letošnjim občnim zborom ugotovljamo, da si s prihodom mladih moči in novih izkušenj utirajo pot v posameznih starostnih vejah drugačni vzgojni prijem, ki so bili do nedavnega le stvar posameznih skupin. V najmlajši veji volčičev in veveric je Kiplingova Knjiga o džungli že običajni oblikovalec vsakega srečanja. V srednji veji izvidnikov in vodnic zaseda vodnik (najstarejši in najbolj izkušen član voda, vedno važnejšo vlogo v letnem delovanju. V najstarejši veji roverjev in popotnic je vedno bolj občutena potreba po izkoriščanju številčnega potenciala tega dela organizacije, ki pasivno sledi dogajanju v njej. V pravilni vzgoji noviciatov je pot do čim kvalitetnejše rasti organizacije, saj bodo morali prav ti člani SZSO zapolniti tiste vrzeli, ki se počasi širijo v naših vrstah. Končno je pred nami tudi letošnji četrti slovenski zamejski jamboree, ki bo s prisotnostjo novorojenih skavtov iz Slovenije in medsebojnim spoznavanjem prinesel novega zagona in povezanosti v naše vrste.

V nedeljo, 8. oktobra, se bodo tako v Finžgarjevem domu na Opčinah odprla za tržaški, pa morda tudi za gorški del SZSO nova vprašanja, nova obzorja, ki bodo privedla do novih razmišljanj in ugotovitev.

Sladkosnedna panda & Vztrajni bober

Zbornik »Dom in svet 1888 - 1988«

Lani je minilo sto let, odkar je v Ljubljani začel izhajati »Dom in svet«. Kot katoliška revija je dolga desetletja — celih 57 let: do vključno 1944 — s svojih strani širil in poglabljal vsa kulturna področja, zlasti besedno in likovno umetnost, pa tudi kritiko in esejistiko.

Njegova stoletnica je pobudila misel, da bi jo proslavili. In tako je Stanko Jančič ob pomoči še nekaterih s pravim ekumenskim zagonom sestavil jubilejni zbornik, ki je letos februarja izšel v založbi Mohorjeve družbe v Celju. Knjiga večjega formata na 223 straneh je po opremi (vezava, tisk, papir) vredna, da pride na še tako izbrano polico.

Prvič po vojni se je zgodilo, da se je tako rekoč otipljivo uresničil »enotni slovenski kulturni prostor«: v Sloveniji je

zagledala luč sveta publikacija, v kateri so se znašla skupaj peresa iz vseh treh naših domovin: matične, zamejske in zdomske. Iz prve jih je 18, iz druge 5, iz tretje 6. Med sodelavci zbornika bi seveda težko našli kako trdnjšo vez, ki bi jih družila ideološko. Ze pred vojno, a tudi med njo in po nji so gledali vsak v svojo smer, in njih biografije imajo bolj malo skupnega. In vendar so to znana imena, ki jim ni moč odrehati zvestobe slovenstvu, svobodi in kulturi. Odzvali so se vabilu — marsikdo tudi z domotožjem po predvojnem »Domu in svetu«. Povprečna starost sodelavcev se namreč suče okoli 69 let. Očitno jim je tudi zato uredništvo pustilo vso prostost in zaupalo vso odgovornost.

Gradivo zbornika je razvrščeno v tri

dele: Pogledi na Dom in svet, Leposlovje, Pogledi na slovensko književnost in kulturo. Ne bom navajal imen sodelavcev, ki jih je skupaj 29; trije od njih so danes že med rajnimi. Doslej sta mi prišli v roke dve daljši oceni oziroma dvojne poročili; značilno zanju je, da se obe kritično ustavljata pri Tarasu Kermaunerju (»Sodobne slovenske literarne revije«). Prvi se je oglasil Tine Debeljak ml. v argentinski »Svobodni Sloveniji« 24. avgusta 1989: po pravici pogrèša vsako omembo buenosaireskega »Meddobja« (»Meddobje« je res častljiva revija, saj je njeno rojstno leto 1954; vendar ni »danes najstarejša«: to je ljubljanska »(Naša) sodobnost«, ki redno izhaja od leta 1953.) Drugi ocenjevalec je Jože Gregorič v »Književnih listih« ljubljanskega Dela 14. sept. 1989; on popravljiva Kermaunerjev prikaz revije »Nova pot«, ki jo je od 1949 do 1970 izdajalo »Cirilmetodijsko društvo katoliških duhovnikov LRS«. (Jože Gregorič ni več bral svoje ocene, ker je v 81. letu življenja umrl 9 dni prej.)

Za moj občutek je odmevov na jubilejni zbornik »Dom in svet 1888-1988« vsaj v Sloveniji pre malo. Upam si reči, da bo knjiga vsakomur, ki se želi razgledati po desetletjih njegovega življenja po spominih in navezanosti na to revijo, in seveda po bližnjem in daljnem slovenskem svetu naših dni, prinesla kos tečnega duševnega kruha.

Misel, da bi »Dom in svet« obujali v novo življenje, tj. ga nadaljevali v obliki zbornikov ali celo revije, pa se mi ne zdi stvarna. Sodelavci, katerim bi bil namenjen, imajo danes na razpolago »Celovski zvon«, »Meddobje«, »Novo revijo« in še kaj.

Vinko Beličič

★
Najbolj reven je tisti, ki nima nič drugega kot denar. (Rockefeller)

Cerkev pričakuje našo pomoč

V nedeljo, 15. oktobra, bo po naših cerkvah razobešen lepak z opozorilom, da je v Italiji ogromno število župnij. Ena izmed njih je tudi naša. Vse skupaj sestavljajo eno samo Cerkev in so zato vse župnije obnem tudi »naše«. Vse pričakuje naše pomoči.

Kakor majhna revolucija

O novem načinu vzdrževanja Cerkve bomo razmišljali tudi pri bogoslužnih srečanjih v nedeljo 15. oktobra. Sicer smo o tem že govorili 23. aprila, ko smo bili prvič opozorjeni na novost: po 16 stolitih Cerkev ne bo več dobivala od države podpore in se bo morala zanašati na lastne moči.

Cerkev bo odvisna od naše velikodušnosti

Verniki zaupamo svoji Cerkvi? Želimo, da nadaljuje z oznanjevanjem evangelija? Hočemo imeti svoje duhovnike stalno na razpolago? Cenimo karitativno dejavnost Cerkve, njeno pastoralno zavzetost, delo misijonarjev v daljnih deželah, ki so pogosto popolnoma odvisni od pomoči domače Cerkve? Prav je, da se naši verniki zavedajo: odslej bo vsa dejavnost Cerkve odvisna od naše velikodušnosti.

Škofje italijanske Cerkve si na vse načine prizadevajo, da bi bili verniki seznanjeni z novonastalim položajem: novega načina vzdrževanja Cerkve ni težko razumeti, vendar je nekaj povsem novega in vemo, da vsaka novost prinaša začetne težave.

Z novostjo moramo biti seznanjeni sami in tudi drugim posredovati potrebne informacije

Za potrebno informacijo o novem načinu vzdrževanja Cerkve sta na razpolago dva vodiča: eden je namenjen pastoralnim delavcem, drugi je namenjen samostojnim delavcem (komercialistom, davčnim delavcem in drugim). Oba je pripravila italijanska škofovska konferenca (CEI). O novi obliki vzdrževanja Cerkve lahko pripravimo posebno srečanje župnijskega pastoralnega sveta. Poiškati moramo najbolj primerna pota, da informacija doseže prav vsakega člana verne skupnosti v župniji. Pri tem imajo veliko vlogo tudi krajevni tisk in radijske oddaje. Odgovorni v župniji pripravijo srečanja z vsemi, ki čutijo s Cerkvijo, se zanimajo za njeno delo in so jo pripravljeno podpirati.

Potrebna je čimboljša informacija

Poleg vsega, kar je pripravila italijanska škofovska konferenca, bo za boljše informacijo na razpolago tudi več člankov v italijanskem časopisu: v tedniku »Mondo economico« (v številki 41, ki bo izšla 7. oktobra), v dnevniku »Sole 24 ore« (v ponedeljek, 9. oktobra) in v katoliškem dnevniku »Avvenire«, ki bo izšel 15. oktobra s posebno prilogo o novem načinu vzdrževanja Cerkve.

Začetki je treba takoj

Na poseben način bo za osveščanje vernikov namenjena nedelja, 15. oktobra. Cerkev resnično želi, da bi bili verniki pravilno seznanjeni z novostjo.

Cerkev hoče povedati s to nedeljo, da noče nikogar »prevarati«. Pred ljudmi noče ničesar skrivati: darovi ljudi so namenjeni za dostojno življenje duhovnikov, za doberdelno, misijonsko in vzgojno delo Cerkve ter za vzdrževanje cerkvenih objektov.

Cerkev bo javno objavila svoj letni obračun, kar je sicer dolžna tudi po zakonu. Vsi bodo lahko vedeli, kako je bil izkoriščen zbrani denar. Verniki nikakor ne bodo imeli občutka, da so svoj denar »vrgli proč«.

Cerkev je od ljudi

Prav zares, nihče ne bo mogel »varati«. Vsi dobro vemo, koliko vernikov se obrača na Cerkev za razne »usluge« in to redno ali samo občasno. V nedeljo, 15. oktobra, bodo opozorjeni, da je od njih odvisno ali bo Cerkev lahko še naprej nudila te »usluge«. Od njih bo odvisno, če bodo njih duhovniki še naprej popolnoma na razpolago ljudem. Od njih bo odvisno, če bo Cerkev še naprej opravljala doberdelno dejavnost in podeljevala zakramente. Vse to bo mogoče, če bodo hoteli verniki. Cerkev potrebuje pomoč, ne več od mogočih tega sveta, ampak od ljudi, ki z njo čutijo in gledajo nanjo s simpatijo. Cerkev potrebuje pomoč ljudi, ker hoče še bolj pripadati ljudem.

Umberto Folena

Prenovljena provincialna hiša

Šolske sestre v Celovcu so imele zadnjo nedeljo popoldne velik praznik: škof Kappellari jim je blagoslovil prenovljeno kapelo, istočasno pa so se spominjale ustanovitve kongregacije pred 120. leti (13.9.1869). Ni se smejalo samo sonce na nebu — tudi sestre so bile vselega obraza, saj so bila po več kot enem letu končana obnovitvena dela. Se zadnje dneve so delavci izboljšavali in opravljali drobna dela na zanimivo lepi hiši na Vetrinjski cesti, blizu Mohorjeve.

K slovesnosti se je zbralo okrog 150 ljudi, med njimi najmanj 40 sester domačih podružnic, iz Slovenije in Trsta, veliko duhovnikov, redovnic in redovnikov drugih skupnosti in seveda vernega ljudstva.

Na začetku je provincialka, s. Karmela Kelich, pozdravila vse navzoče, potem pa orisala zgodovinsko pot oz. nastanek. Koroska podružnica se je osamosvojila leta 1955 in ima danes šest redovnic skupnosti; v katerih je 49 članic, ki delajo za stare in mlade, za zdrave in bolne. Medtem ko so obnovili že skoraj vse postojanke, je nazadnje prišla na vrsto še sama glavna hiša. Sicer pa je bilo tudi nujno potrebno, saj so jo v dobrih 30 letih kar trikrat dozdolavali oz. popravljali. Z obnovitvenimi deli so začeli lani maja in za nekaj mesecev so se sestre morale preseliti v sosedno, najeto hišo. Ze septembra so se v na pol prenovljeno hišo vrnile,

R.B.

Zaključki Mahničevega simpozija v Rimu

Na simpoziju v Slovenski teološki akademiji v Rimu smo slovenski in hrvaški teologi, filozofi, zgodovinarji in slavisti teden dni — od 11. do 16. septembra 1989 — razpravljali o življenju, delu in pomenu škofa dr. Antona Mahničeva v verskem, kulturnem in političnem življenju Slovencev in Hrvatov. Uspoštevali, da je Mahnič pustil globoke sledove v naši kulturni in verski zgodovini in da je njegovo sporočilo pomembno tudi za sedanjost ter da je Mahničeva osebnost večplastna, se je Slovenski teološki akademiji zdelo primerno prirediti ta simpozij. Ugotovili smo, da so nekateri dosedanje predsta-

vite in ocene na Mahničovo škodo pomanjkljive, pre malo kritične, v nemajhnem meri zanj tudi krivične, hkrati pa nam je jasno, da so tudi pri Mahniču misli, ki niso sprejemljive, ker niso bile v korist dialogu med ljudmi različnih prepričanj, kar je preprečevalo rast medsebojnega spoznavanja, spoštovanja in sodelovanja, posebno znotraj slovenske, pa tudi hrvaške narodne skupnosti. Ta simpozij je osvetlil nove razsežnosti Mahničeve osebnosti in njegovega delovanja, hkrati pa je pokazal, da je za celovito oceno Antona Mahničeva potrebno upoštevati tako slovensko (goriško) kot hrvaško (kriško) obdobje njegovega dela. Zavedamo se, da smo se mogli nekaterih vprašanj samo dotakniti in da bo šele prihodnje vsestransko raziskovanje megle prispevati k znanstveno utemeljeni podobi o njegovi osebnosti in delu. Menimo, da nikakor ne gre tudi najbolj preprosto človeško usodo označevati s politizirano črno-belo tehniko, pa naj jo uporablja kdorkoli. Upamo, da bodo izsledki naših raziskovanj, ki bodo izšli v tiskani obliki, pomnilni prispevek in spodbudo k nadaljnemu študiju.

Jesensko zasedanje stalnega sveta italijanske škofovske konference

Od ponedeljka, 25. septembra do četrteka, 28. septembra je v Rimu zasedal stalni Svet italijanske škofovske konference. Na programu je bilo več važnih vprašanj. Pregledali so pastoralni dokument za 90. leta: »Evangelizacija in pričevanje krščanske ljubezni«, potem dokument o delu italijanske Cerkve za dežele južne Italije, nadalje o človekovem življenju. Govorili so o podpiranju Cerkve od leta 1990 dalje in še o spremembah v katekizmihi.

Bralci pišejo

V zvezi s člankom »Romanje na Barbano« (Katoliški glas št. 35), bi želela vedeti, kaj ste hoteli povedati s predzadnjim stavkom. Kaj mislite, ali kaj pomeni beseda odličen (... v knjigi odličnih obiskovalcev ... drugih odličnih osebnosti).

Slabo mi zveni, da je bil Mussolini odličen (če se ne motim, tudi kot študent se ni izkazal z odliko). Vsekakor in v najboljsem primeru, da ste želeli malce ironizirati (v tem primeru bi napisali ... Mussolini!), ideja ni posrečena, primerjava pa absolutno neprimerna.

(Pismo je podpisano s polnim imenom in naslovom.)

Ured.: Slovar slovenskega knjižnega jezika pravi o besedi »odličen«, da označuje tudi osebo, ki ima visok družbeni položaj npr. soba za odlične goste. Spominska knjiga v Ogleju je »knjiga za odlične goste«. Ko se je Mussolini vanjo vpisal, je bil predsednik italijanske vlade, imel je torej »visok družbeni položaj«.

40 let Slovenskega duhovniškega društva

Slovensko duhovniško društvo je pretekli dnevi obhajalo 40-letnico. Ob ustanovitvi se je imenovalo Cirilmetodijsko društvo katoliških duhovnikov LRS. Takrat je vladalo splošno prepričanje, da je bilo društvo ustanovljeno na pobudo komunistične partije zato, da bi slovenske duhovnike in slovensko Cerkev oddaljalo od Vatikana in bilo v službi partijske cerkvene politike, podobno kot so bila in so še slična društva pod komunističnimi režimi (Kitajska, Češkoslovaška).

Vsekakor je režim takrat zelo silil duhovnike v to društvo. Ta in oni se je vpisal, da se je rešil aretacije in zapora. Marsikdo je pa junaško odklonil. Pok. g. Štefan Cek, ki je zavoljo tragičnih dogodkov v svoji župniji Lanišče v Istri ob birmovanju msgr. Ukmarja bil obsojen na šest let zapora, je po treh letih prestane kazni dobil ponudbo, da bo izpuščen, če pristopi k duhovniškemu društvu. Toda odklonil je in rajši preživel v zaporu še tri leta.

Kasneje se je društvo preimenovalo v Slovensko duhovniško društvo in se osamosvojilo. Med glavnimi pristaši je od vsega začetka bil Vekoslav Grmič. Danes šteje društvo 334 članov, tri četrtine teh so iz mariborske škofije.

Kljub nevarnim namenom, ki jih je društvo v začetku imelo, je storilo veliko dobrega: omogočilo je tiskanje prvih katekizmov, življenja svetnikov, nekaterih molitvenikov, socialno zavarovanje duhovnikov-članov in še kaj.

Novo odnose v Sloveniji do duhovnikov izražajo besede Jožeta Smoleta, predsednika ZK SZDL, ki jih je izrekel na proslavi: »Ko danes govorimo o duhovniškem poklicu, imamo v mislih povsem konkretnega človeka, posameznika, ki daje svoje življenje v službo soljudem, ki je pripravljen pomagati v najrazličnejših stiskah in težavah, ki jih prinaša neprijazni vsakdanjik. Zato izražam prepričanje, da moramo duhovniški poklic tudi v širši družbi pravilno ovrednotiti.«

Ob 30 - letnici Zveze slov. katol. prosvete

Naše kulturno poslanstvo

Jubilej goriške Zveze slovenske katoliške prosvete (ZSKP) narekuje določena razmišljanja o našem kulturnem poslanstvu v zamejstvu. ZSKP danes idealno nadaljuje že predvojno akcijo na kulturnem in prosvetnem področju. Ljudska prosveta, pevski zbori predavanja, dramatska dejavnost, godbeni krožki — vse to je vedno predstavljalo najbolj tipično dejavnost naših prosvetarjev. In to tudi danes v novih in spremenjenih razmerah nadaljuje goriška Zveza. Zato je morda koristno kratko razmišljanje o njenem kulturnem poslanstvu ob robu novega tisočletja.

Slovenski narod je vedno v teku svoje dolge zgodovine prav v kulturi globoko občutil svoje bivanjsko poslanstvo. Kulturne vrednote so mu pomenile ne samo duhovno izživiljanje in umetniško poslanstvo, ampak tudi in še predvsem, pravo idealno orožje v obrambi narodnih in drugih vrednot. Samoobramba našega naro-

menitih ciljev in vsakodnevne kulturne rasti! Tako kot pravi naš veliki pesnik: *Beseda je izšla, izšla med nami res! Slovenska misel, vzpluj, vrzi se do nebes! Razpni se! Po razponu tvojih kril bo meril narod čilost svojih sil.*

***

Naše kulturno poslanstvo pa se ne ustavi v našem ožjem primorskem prostoru. Kot že v preteklosti mora tudi sedaj zaobjeti druge zamejske dežele, ki podobno kot mi doživljajo usodo manjšine in zamejstva in si prizadevajo za ohranitev slovenske kulture in tradicionalnih duhovnih vrednot našega naroda.

To je goriška Zveza delala že od vsega začetka in šla po tej poti, zlasti v stiku s koroškimi Slovenci. Tako pri Soči pod Sveto goro in Jadranu kot ob Dravi, Zili in Gospe Sveti se bije zgodovinski boj, boj besede in duha za ohranitev sloven-

in pozna tudi večinski narod, s katerim prebivamo v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Posebej na Goriškem se je že pred dobrima dvema desetletjema počasi začela odjuga in vsaj bežno kulturno spoznavanje slovenske manjšine od strani italijanske večine. To se je nato vedno bolj (čeprav ne vedno lahko) stopnjevalo. V Gorici se je nato začela ne samo cela vrsta tečajev slovenskega jezika za Italijane, ampak tudi zelo pozitivna vrsta kulturnih pobud za vedno večje medsebojno spoznavanje. Slovenska pretekla in polpretekla družbena in politična prisotnost, umetnost in književnost, razstave in glasbene prireditve — vse to je pomenilo lep korak naprej prav v sodelovanju naših kulturnih ustanov (v prvi vrsti Zveze in njenih včlanjenih društev) z večinskimi kulturnimi dejavniki. Naj samo spomnimo na predavanja o slovenski književnosti na Goriškem, o slovenski glasbeni in likovni prisotnosti v našem mestu, o cerkveni zgodovini polpreteklega doba, na publicistično dejavnost tako slovenskih kot italijanskih kulturnih delavcev o problemih goriške in primorske kulture.

Danes to slovensko kulturno prisotnost in dejavnost priznavajo vse zadevne javne ustanove, saj se enakovredno (vsaj v sorazmerju) uvrščajo s sorodnimi ustanovami večinskega naroda. In to tudi in še zlasti po tridesetletni zaslugi goriške Zveze, ki je na ta način opravila pomembno vlogo posrednika med kulturami in ljudmi različnih narodov in idej.

Tridesetletnica Zveze slovenske katoliške prosvete v Gorici bo ob bližnjih jubilejnih kulturnih proslavah in prireditvah lahko s ponosom pokazala na opravljeno delo in na njegove sadove. Slovensko kulturno poslanstvo Zveze in nas vseh, »ki dobro v srcu mislimo«, bo gotovo še nadalje izražalo temeljne duhovne težnje primorskih Slovencev, ki že stoletja hodijo po njenih svetlih poteh.

ab

Planinska roža v Gorici

Na prireditvi bo sodelovalo nad 80 nastopajočih

Ze pred letom dni so se na rednih sejah odbora Zveze slovenske katoliške prosvete začeli pogovori in razmišljanja o prireditvi, ki naj bi jo pripravili za osrednjo proslavo ob 30-letnici ustanovitve naše krovne organizacije. Izbira in odločitev nista bili enostavni, saj so prav v zadnjem letu, poleg drugih težav, pogojevale naše redno delovanje zaradi varnostnih predpisov zaprte dvorane. Od vsega začetka pa je prevladovala želja, naj bo prireditev čimbolj enotna, ljudska, in naj na najbolj popoln način zajame vsa področja delovanja Zveze. Tako je prodira izbira za glasbeno dramsko zvrst, opereto »Planinska roža« skladatelja Radovana Gobca.

Izvedba »Planinske rože«

Zasedba vlog v opereti »Planinska roža« je številna in raznolika: nastopajo pevci solisti in igralci, kmečka fanta, gledališčniki, turisti, vaščani in balet. V izvedbi, ki jo pripravlja ZSKP iz Gorice ob 30-letnici delovanja, bo sodelovalo med 80 članov, ki skrbno vadijo že od srede poletja. Pod režijo Aleksija Pregarca bodo v glavnih vlogah nastopili: Nadja Fabris-Špaccapan, Dušan Kobal, Božidar Tabaj, Martin Srebrnič, Kazimir Černič, Majda Zavadlav-Paulin, Marko Brajnik, Jordan Mučič, Beni in Aleksander Kosič. Glasbeni del bo spremljal orkester, sodeloval pa bo tudi 45-članski pevski zbor pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča. Baletno skupino pripravila Nataša Sink, sceno pa Demetrij Cej. Poleg omenjenih sodeluje še vrsta drugih, od dirigentov, korepetitorjev do kostumografke itd.

Zelimo si, da bi to naše veselje in prizadevanje do kulturnega dela doživelo uspeh in častno proslavilo 30-letnico delovanja Zveze slovenske katoliške prosvete in bi obenem bilo v zadoščenje vsem, ki pri tem projektu sodelujejo, kot tudi tistim, ki z zanimanjem spremljajo naše kulturno delo na Goriškem.

fz

Na goriškem gradu. Skupina iz Clevelanda je leta 1981 vrnila naš obisk. V sredi župan Scarano in E. Valentinčič, M. Ferletič in D. Paulin

da se je od vedno izkazala kot obramba naših tradicij in jezika ter verskih vrednot pred kakim zunanjim nasprotnikom-osvajalcem. Najprej turški vpadi, nato kmečki upori v boju za staro pravdo, pa spet kljubovanje pred germanizacijo v sklopu habsburške monarhije. Nato zopet zlasti na Primorskem, borba za ohranitev lastne narodne biti pod Italijo, posebno pod kruto fašistično tiranijo in končno danes, po zrušenju nacifašizma po drugi svetovni vojni spet demokratična oblika boja za naše narodne pravice.

Kakšno je danes naše kulturno poslanstvo? Kje je naše mesto v današnji družbi? Slovenska narodnostna skupnost v Italiji se vztrajno bori za svojo zakonsko zaščito. Vsa ta borba pa bo le malo pomenila, če predvsem naša narodna skupnost ne bo sama v sebi čutila svojih dolžnosti in nalog, ki jima pred seboj. V tem smislu je prav kultura (in z njo kulturne organizacije) poklicana, da ohranja živo našo zgodovinsko duhovno zakladnico in jo skuša v sodobnejših prijemih nuditi in ovrednotiti pri naših ljudeh. Zato je prvenstvena naloga tudi osrednje kulturne centrale kot je ravno ZSKP gojiti, širiti slovensko kulturo in prosveto ter ji s tem zagotoviti pravo in primerno mesto v našem prostoru. In to bo naredila (kot že včeraj) slovenska pesem, slovenska umetna ali ljudska igra, slovenska knjiga, slovenska glasba in slika.

Med nami naj se zato kaže predvsem kot nositeljica in plamenica duha in besede, naj nas navdihuje in vodi do ple-

stva in narodne samobitnosti. Krnski grad na Koroškem in goriški grad pri nas sta še danes živ simbol nekdanje slave in borbe za staro pravdo. In prav bližnji kulturni dnevi na Koroškem s primorsko prisotnostjo so lepa priča pristne volje za nadaljevanje kulturnega sodelovanja med primorskimi in koroškimi Slovenci — goriška Zveza pa je s koroškimi in tržaškimi sorodnimi ustanovami nujen člen v verigi tega pomembnega sodelovanja.

***

Slovenci v Italiji in v Avstriji (kot na Madžarskem) smo pa tudi neločljiv del celotnega slovenskega naroda. Zato gre skrb nas vseh in tudi goriških kulturnih dejavnikov v iskanje primernih stikov in odnosov s kulturnimi ustanovami matične domovine. Pred leti je po dolgem času zaprtosti le prišlo do stvarnih stikov, ki so omogočili priznanje našega samostojnega kulturnega delovanja in ustvarjanja v zamejstvu. Primorska in goriška slovenska kultura oz. prosveta, ki sloni na načelih krščanskih in humanističnih vrednot, želi s tem opozoriti tudi matično Slovenijo na svojo vlogo in živo prisotnost v celotnem slovenskem kulturnem prostoru. In prav na tej podlagi je goriška ZSKP vzpostavila že kar dolgo let plodne odnose in sodelovanje z osrednjimi slovenskimi kulturnimi ustanovami. Le na taki osnovi je dialog možen in zaželen, pa tudi realen.

***

Zamejski Slovenci imamo še drugačne potrebe in zahteve. Zelimo, da nas prizna

Moški zbor »Mirko Filej« na mednarodnem tekmovanju C. A. Seghizzi v Gorici leta 1973. Zbor vodi Zdravko Klanjšček

Mešani pevski zbor Rupa-Peč, ki stalno sodeluje na aCecilijanki. Pevke in pevci iz Rupe in Peč pod vodstvom Zdravka Klanjščka leta 1983

Pod vodstvom Karla Lavrenčiča nastop zbor »Hrast« iz Doberdoba na Cecilijanki leta 1979. Danes uspešno vodi zbor sin Hilarij

Pevke in pevci zbor iz revne, ki so nastopili pod vodstvom Franca Valentinčiča na koncertu Marijinih pesmi leta 1988 v cerkvi v Standrežu

Skupina kitaristov goriških glasbenih šol, ki so do leta 1988 delovale v okviru ZSKP. S tem letom se je ustanovil Slovenski center za glasbeno vzgojo »Emil Komel«, ki ima nad sto gojencev

Od gostovanj je gotovo ostala v najlepšem spominu kulturna turneja po ZDA. Na sliki iz leta 1979 skupina Goričanov in gostiteljev v Clevelandu

Širite „Katoliški glas“

Pogovor z dr. Kazimirjem Humarjem

Zveza slovenske katoliške prosvete je imela svoj ustanovni občni zbor januarja 1959. Za prvega predsednika je bil izvoljen prof. Mirko Filej. Po njegovi smrti leta 1962 ste vi prevzeli predsedniško mesto. Zanima nas, kako se spominjate tega prvega predsedovanja in kakšno je bilo takrat kulturno stanje na Goriškem?

Predsednik ZSKP sem postal čisto slučajno. Profesor Filej je umrl junija 1963 in Zveza je ostala brez predsednika. Jeseni bi moral biti nastop pevskih zborov, ki je dobil zelo posrečen naziv »Cecilijanka«. Kako naj pride do revije, če ni predsednika? V stiski je prišel k meni Ivo Bolčina in mi rekel: »Sprejmite začasno predsedstvo ZSKP, da nas rešite iz stiske. Potem se bo videlo.« Pomislil sem in odgovoril: »Začasno sprejemem, da vam pomagam. A potem si kmalu dobite drugega predsednika.«

Tako sem ostal »začasni« predsednik in je ta začasnost potem trajala 20 let. Torej, nisem bil sam kriv, da sem postal predsednik.

Kulturno življenje na Goriškem je z naše, recimo katoliške strani, bilo kar precej razgibano. Po vseh vaseh in v Gorici smo imeli pevske zборе, ki jih je pok. profesor redno obiskoval in pripravljati zlasti za vsakoletno revijo, ki je do leta 1961 bila v mali dvorani na Placuti, od odprtja KD (februarja 1962) pa v KD. Tudi prosvetna društva smo imeli v nekaterih vaseh. Ohranila so se do danes, razen v Pevmi.

Prof. Filej je bil sicer krajšo dobo predsednik Zveze, dal pa je močan zagon kulturnemu delu, predvsem na glasbenem in pevskega področja. Od prof. Fileja ste se gotovo marsičesa naučili. Kaj vam je bilo v kasnejših letih posebno koristno in česa se najraje spominjate?

S prof. Filejem sva se poznala že iz let malega semenišča. Na Krasu je bila moja prva služba kot kaplan v Komnu, ko je on bil župnik v Mavhinjah. Bila sva skoraj sosedna. Toda področje njegovega zanimanja in dela je bila glasba in petje. Jaz pa nisem nikoli bil pevec in se tudi na glasbo nisem kaj dosti spoznal, čeprav rad poslušam lepo petje in prijetno muziko. Zato se od pok. profesorja v tem oziru nisem kaj dosti naučil. Pač pa sem občudoval njegov organizatorski talent in njegovo požrtvovalnost. Kjer je bil za župnika, kjer koli je učil, povsod se je uveljavil tudi s svojimi organizacijskimi talenti: v Gorici na učiteljski, kjer je poučeval petje, in še bolj izven šole na področju zborovskega petja in pouka glasbe. In nikoli ni zahteval kakega honorarja. Se iz svojega je zalagal. V tem oziru nam je bil takrat in nam je lahko še danes zgled dela za narod in Cerkev.

Iz let njegovega življenja in dela v Gorici se posebno spominjam prvih koncertov v Doberdobi in v Gorici. Nepozaben mi ostaja v spominu Vodopivčev koncert po skladateljevi smrti, posebno njegov Ubežni kralj.

Pripomniti pa moram, da je profesor imel zveste pomočnike in Viktorju Prašniku in v Maksu Komacu.

Vi ste bil dvajset let predsednik Zveze. V tem obdobju se je zgodilo precej stvari. Se je v teh letih znotraj Zveze same kaj spremenilo? Kako je Zveza reagirala na spremenjene zunanje okoliščine?

Dvajset let je gotovo pomenljivo obdobje za vsakega človeka in za vsako organizacijo. Pri nas je šlo za šestdeseta in sedemdeseta leta, ki so bila razgibana na vseh področjih, tako v svetu kot pri nas. Ker smo tudi mi del tega sveta, so se razmere v svetovni, državni in deželni politiki pokazale tudi v naši majhni narodni skupnosti in s tem v ZSKP.

Omenil bi odpiranje Zveze navzven, do stikov s Korošci, s Slovenci na Hrvaškem v Karlovcu, z rojaki v ZDA in zlasti še s Slovenijo.

S Korošci smo že prej imeli kulturne in prijateljske stike; začel jih je ravno prof. Filej. Ti so se nadaljevali v raznih oblikah, ki so še danes v veljavi.

Dobili pa smo vezi tudi s Slovenci v Karlovcu in domeni smo se za njih gostovanje v Gorici in nato za naše v Karlovcu.

Težje je bilo dobiti prve stike s Slovenijo. Led je prebil Tone Kozlevčar, ki je pripeljal Slovenski oktet v dvorano KD za koncert. S tem se je zameril »tovarišem«, ki jih je potolažil tako, da se je oktet isti dan ustavil tudi pri njih. Vendar led je bil prebit.

Še na boljše se je obrnilo za časa Stana Kavčiča ob koncu šestdesetih let. Takrat so vrgli v svet parolo o »skupnem

slovenskem kulturnem prostoru«. Bili smo povabljeni v Ljubljano na sedež Slovenskih kulturnih organizacij. Kar prijateljsko smo se razgovarjali in si začrtali nekak program sodelovanja v kulturnih izmenjavah. Zbori in druge folklorne skupine so prišle v KD. Kar dobro je vse skupaj steklo, dokler niso St. Kavčiča odstavili. Takrat je znova zavel stalni zem tudi to stran državne meje in znova smo bili pri stari. Toda polagoma so se začeli plesti novi stiki, posebno ko jaz nisem bil več predsednik. Zaradi KG sem namreč nekaterim bil neprijeten partner. Hvala Bogu, danes se to sodelovanje utrjuje in širi iz leta v leto. In prav je tako.

V prvih letih nastanka Zveze je bila ideološka opredelitev med katoličani in laiki zelo izrazita. V kasnejših letih se je to ublažilo. Za člana nekega društva, ki deluje na podlagi katoliških vrednot, predstavlja ta pripadnost omejevanje ali bogatitev?

Kultura v najširšem pomenu je vse, kar je človek kot svobodno in razumno bitje ustvaril in ustvarja v naravi. V ožjem pomenu pa kultura obsega, kar je človek ustvaril in ustvarja na duhovnem področju (pesniki, pisatelji, kiparji itd.). Tukaj se človek sreča tudi z Absolutnim, z Bogom. Kot svobodno bitje Absolutnega, to je Boga, lahko sprejme in veruje ali ga odkloni in ne veruje.

Kristjan bo Boga upošteval tudi pri svojem kulturnem ustvarjanju, upošteval bo verske in etične vrednote. Pri tem ni manj vreden v primeru z nevernimi kulturnikom, temveč ima pred tem slednjim prednost, ker priznava vrednoto, ki je nad

vsemi vrednotami, priznava Boga; kristjan priznava Kristusa in njegov nauk. Zato je kulturno oz. duhovno bogatejši od nevernega ali skeptika.

V dvajsetih letih vašega predsedovanja in v tridesetih letih delovanja Zveze je veliko mladih, na različnih področjih, s svojo navdušenostjo in delom bogatilo in še bogati kulturno prisotnost naše skupnosti v zamejskem prostoru. Kako gledate na bodočnost?

Moj pogled v prihodnost? Vedno sem skušal biti optimist. To ostajam tudi danes. Vendar vidim eno nevarnost. V udobnostih našega časa utegne usihati in usihniti pri novih generacijah idealizem in požrtvovalnost, ki je nas vse označevala v preteklosti. Saj se nismo nikoli vpraševali: »Kaj bom dobil za svoje delo?« Iz tega idealizma je poglano in zrastle vse, kar smo krščansko usmerjeni Slovenci v zamejstvu ustvarili in kar imamo. Dokler bomo iz takih korenin rastle, bomo tudi obstali. Bog daj, da bi bilo tega idealizma in požrtvovalnosti še mnogo v sedanjih in prihodnjih rodovih.

Damjan Paulin

Razstava del Marka Ivana Rupnika

ZSKP se zahvaljuje vsem, ki so sodelovali in prispevali, da je likovna razstava del Marka Ivana Rupnika tako lepo uspela. Razstava bo odprta do sobote, 7. oktobra.

Mešani pevski zbor »Lojze Bratuž« pod vodstvom Stanka Jerčiča poje v cerkvi na Travniku v Gorici novembra 1978

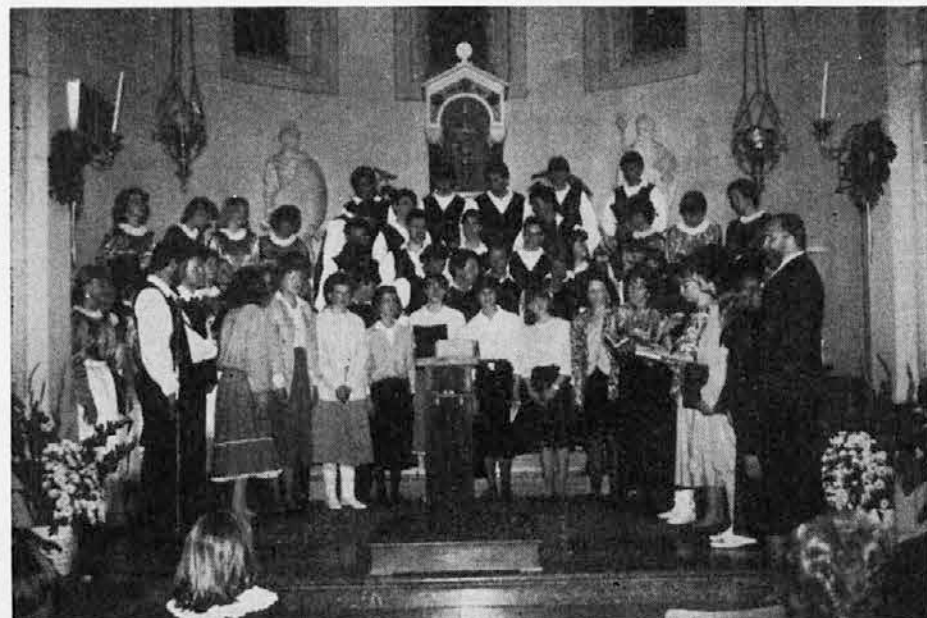
Cerkveni mešani zbor iz Podgore v domači cerkvi pod vodstvom Zdravka Klanjščka

Mešani pevski zbor Standrež na Cecilijanki 1986

Najbolj aktivna dramska skupina je v Standrežu. Letos slavi 25-letnico neprekinjenega delovanja. Prizor iz komedije »Barillonova poroka«, ki so jo člani PD »Standrež« uprizorili leta 1986

Mešani zbor »F.B. Sedej« iz Steverjana v domači cerkvi, kjer je leta 1988 imel pod vodstvom Tomaža Tozona samostojen koncert

SPORED PRIREDITEV OB 30-LETNICI USTANOVITVE ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE V GORICI

GORICA

DEŽELNI AVDTORIJ

Od 26. septembra do 7. oktobra

Razstava likovnih del Marka Ivana Rupnika

GORICA - sobota, 14. oktobra, ob 20.30

Telovadnica ob Katoliškem domu

Podeljevanje priznanj ZSKP članom društev in drugih organizacij za 30-letno delovanje in za posebne dosežke na kulturnem področju.

KOROŠKA

Od 7. do 15. oktobra

ČETRTI PRIMORSKI DNEVI NA KOROŠKEM

Predstavitve publikacije o tridesetletnici ZSKP in zbranih del skladatelja prof. Mirka Fileja, prvega predsednika Zveze.

GORICA

KATOLISKI DOM

Nedelja, 22. oktobra

Slovesna osrednja prireditev.

Gobčeva opereta »Planinska roža«; nastopajo solisti, združene pevske, dramske, glasbene in baletne skupine.

Mirko Filej ustanovitelj ZSKP

Veliki organizator ter neutrudni kulturni delavec

Zamejski „Transkavt 1989“

(drugi del)

Skupna hoja v objemu veličastnega gorskega sveta je bila tudi priložnost za razmislek in tesnejši stik z naravo in božjim stvarstvom. Ze Baden Powell je govoril o »veri gore« in poudarjal važnost duha pri vzponu. Pravi: »Ko pridemo na vrh hriba, pustimo za seboj vse, kar nam otežuje telo in duh... Začutimo novo svobodo, veliko veselje in navdušenje tako na telesu kot na duši. Začutimo veliko srečo. Zato opravi vzpon v družbi; ko pa dosežeš čudoviti vrh s prostranim razgledom, sedi vstran in v samotni premišljuj. ... In ko se boš vrnil v dolino, boš čutil in sebi, da si se spremenil na telesu, v mislih in, kar je najvažnejše, v duhu.«

Kako sta vidva kot skavta doživljala naravo, božje stvarstvo, v katerem sta bila tri tedne potopljeni? Kako pa ne-skončnost in absolutno, Boga?

Martin: Baden Powell pravi, da opravi vzpon v družbi in se na vrhu umakni v samoto. Mislim, da sva midva to nalogo še kar dobro opravila. Hodila sva skupaj in torej v družbi, skupaj sva se trudila in vzpodbujala, na vrhu pa sva razmišljala, molila, se spočila in občudovala naravo. Gotovo je to še bolj dopolnilo najino prijateljstvo. Kot skavta sva v naravi lepo zaživela, jo spoštovala in občudovala. Veliko sva se tudi od nje naučila. A tudi narava je bila do nas spoštljiva in je nama prihranila nesreče in nezgode. Postala sva del narave, božjega stvarstva. Cele tri tedne sva se izogibala (ali skoraj) nemogočemu mestnemu kaosu, skoraj sva pozabila na hrup avtomobilov. Le v dolinah in obljundenih krajih sva se spet privadila cestnim znakom in drveči reki turistov. V gorah, na vrhovih in planinah, na prelazih sva uživala v vetru ali dežju. Ves trud je bil poplačan. V megli in soncu sva se veselila opravljenega vzpona, za končan sestop ali prihod do kočice sva si privoščila nekaj vode, hrane ali pa topel čaj. Naučila sva se, kaj pravzaprav pomeni voda, ko si žejen, hrana, ko si lačen, čaj, ko otrpel in premažen prispeš med vetrom ali oblaki v kočico. Dobro sva vedela, kaj pomeni streha nad glavo (zavetišče ali senik), zato da lahko v miru in na topleni prespiš noč. Spoznala sva tudi, da je razlika med civilizacijo in opuščeni stezami v visokogorski naravi zelo velika. Videla pa sva, da pomeni turizem v gorah konec te prelepe narave, konec pravega planinstva.

Mitja: Enomesečno bivanje v naravi in to ne po dolinah, ampak v gorah, te tako poveže s stvarstvom in z Bogom, da ti ob povratku domov postane vse nekam tuje, narejeno, neiskreno. V gorah ni vsega tega, predvsem če po njih hodiš v dvoje, če tam preživiš cel mesec svojih počitnic in če ti podvig sam pomeni kaj več kot fizični napor. Naju oba so na poti najbolj presunile besede Nejc Zaplota, ki sva jih bebrala na steni kočice pod Javornikom, torej v tistem končnem delu Transkavta, ko sva se že evforično in brez začetnih težav bližala domačim krajem. Besede, ki so naju prislile do globljega razmišljanja o resničnem pomenu najinega podviga, strezile so naju. V svoji knjigi Pot namreč pravi, da kdor stremi za nekim ciljem, bo ob prihodu nanj ostal prazen; kdor pa v sebi najde pot življenja, mu bo ta pot nenehno vodila življenja. Pri tem podvigu sva tudi

midva prešla omejenost začetka in konca. V Mariboru sva pričela neko pot, na katero sva se dolgo pripravljala. Njen konec pa ni bil v Ankaranu. Nekaj je ostalo v nas, kar naju bo spremljalo naprej v življenju: POT!
(pogovarjal se je Marjan Kravos)

Poročilo o občnem zboru SZSO - SGS

Ob 25. obletnici ustanovitve slovenske zamejske goriške skavtske organizacije je potekal občni zbor voditeljev v duhu sprememb in potrditve novih izbir. Starejši in mlajši člani vodstva smo se zbrali v lepem številu 16. in 17. septembra v koči sv. Jožefa v Zabnicah.

Začeli smo s poročilom načelnika in načelnice o delovanju organizacije s posebnim poudarkom na zadnja tri leta. Spoznali smo, da se je značaj goriškega skavtstva na poti iskanja v zadnjem letu zelo izkristaliziral in razjasnil. Za uspešno vodenje vzgojnega programa so potrebne močne življenjske vrednote, nujno nekaj več od tega, kar lahko nudita samo pioneristika in poznavanje skavtskih spretosti. Pri doraščajoči mladini je treba gojiti skupnost, iskrenost in življenjsko prijateljstvo brez mask.

Današnja zamejska moralno-etična kultura, ki išče kompromise med tradicijo in sodobnimi idejami, ni več zmožna napajati mladega rodu in mu nuditi življenjskih moči in vrednot. Neizpodbitni kulturni vzorec se je iztekel. Danes mladi zahtevajo razjasnjeno, sintezo, celovitost osebe.

Ni pa dovolj o tem govoriti in pisati; to je treba živeti. Človek se lahko počuti le znotraj močnega odnosa, ki rojeva vrednote in pomene. Čas je torej, da odkrijemo, če je v naši kulturno-zgodovinski dediščini še živo srce osebe, ki poživlja, ali je to le še puhla ideja.

Rezultati te izbire so se pokazali že na štirih poletnih taborih, kjer smo lahko okusili pravo bratstvo in sestrinstvo. Spoznali smo, da lahko na novi način vzgajamo sebe in mladino z zgledom (življenjski) in zrele, samostojne, krščanske osebnosti; pri tem ne smemo zanemarjati kakovosti, skupnosti in pomena osebe. Pomemben je tudi lik voditelja, kateri mora biti integrirana, zglebna osebnost, karizmatična, a ponižna, duhovno poglobljena in strokovno-pedagoško izurjena v duhu Baden Powellove zamisli.

V ožje vodstvo so bili izvoljeni: Mauro Leban (načelnik), Mirjam Černic (načelnica), Danijel Devetak (tajnik). Izvolitev duhovnega vodje je prenesena za kratek čas, ker terja odločitev veliko odgovornost in poglobljeno razsojanje.

D. D.

ALOJZIJ TURK

Kosovo in Makedonija deželi tragedij

(5)

Turški veleposestniki so se imenovali begi, age, spahiye in sahibije. Različna imena za različno velikost posestva. Kmetje tlačani, obdelovalci zemlje, so se imenovali čifčije, posestvo pa se je imenovalo čitluk ali begluk.

Čifčija je bil popolnoma odvisen od lastnika posestva in ga kot podložnik ni smel samovoljno zapustiti. Za nepokorščino so bile predvidene hude kazni. Lastnik je bil takemu podložniku stanovanjsko zgradbo, vprežno živino in seme za setev. Za te »usluge« je moral tlačan obdelovati določeno polje, gospodarju pa je moral biti na voljo tudi za druga dela, če je gospodar imel to za potrebno. Po žetvi je bil obračun: gospodar je najprej odračunal desetino od cele letine, potem pa se posojeno seme. Kar je ostalo, se je delilo na polovico.

Drug način tlačanstva je bila »beglijska rabota«. V tem primeru je lastnik posestva delal z najemniki po pogodbi in plačeval navadno nekaj v naravi, nekaj v

denarju.

Cetvrtičluk je bil primer, ko je tlačan delal na gospodarjevem posestvu vse od oranja in sejanja do žetve. Po žetvi je dobil četrtno pridelka. Seveda je gospodar odračunal, kar je dal v naravi (seme, hrana, posojila). Takemu tlačanu je pripadala njiva, velika četrtr hektarja, za lastne potrebe. Za to parcelo, ki se je imenovala *paraspur*, je morala najemnikova družina delati, kar je gospodar zahteval.

Napoličar (napoldžija) je bil kmet, ki je imel nekaj malega lastne zemlje (večjo ohišnico) in vprežno živino ter seveda stanovanjsko zgradbo. Veleposestniku je obdeloval zemljo v lastni režiji »na polovico«, ker je moral polovico pridelka izročiti lastniku zemlje.

Izjemen primer pa je bil t. t. česim: lastnik je dal svojo zemljo zakupniku v obdelovanje z dogovorom (pogodbo); najemnik je ob koncu sezone moral oddati določeno količino pridelka. Lastna režija.

Ti fevdalni odnosi so prenehali po osvoboditvi I. balkanski vojni. Po zmagi je kraljevina Srbija, ki je pridobila velike teritorije na svojem jugu — Makedonijo, Kosovo, Metohijo in Sandžak (novopazarski) — svečano razglasila, da so ukinitelj tlačanski odnosi (razmerja) in da zemlja

Opereta »Planinska roža«

NEKAJ O SKLADATELJU

Radovan Gobec je danes eden od najznačilnejših predstavnikov masovnih pesmi, množičnih kantat in podobnih najbolj komunikativnih oblik skladateljskega ustvarjanja ter zagovornik in organizator kar najširše zasnovanega glasbenega amaterizma in ljudsko prosvetnega dela, zlasti zborovskega. O sebi pravi: »Izšel sem iz preprostega ljudstva in sem najbolj zadovoljen, če me le-to sprejme in posluša. Skušam biti vselej razumljiv in jasen, zdošten vsem. Kot takega me povsod sprejemajo in na to sem ponosen.« In še: »Mene je življenje že v mladosti postavilo v sredino slovenske socialne značilnosti, to je med podeželsko delavsko ljudstvo, kjer sem kot učitelj in zborovodja brez izdelanega ustvarjalnega načela začel pisati svoje prve skladbe, ki so "dišale" po ljudstvu. Ker me je tudi nadaljnja življenjska pot neprestano vodila med tem ljudstvom, sem verjetno, ne zavedajoč se, z vsem svojim delom rasel z njim in zanj. Tu sem črpal tako navdih za svoja dela kot verjetno tudi slog, o katerem nisem nikdar razmišljal.«

Rojen v Podgradu pri Hirski Bistrici leta 1909, je večino mladosti preživel na Štajerskem. Po maturi na učiteljski v Mariboru je sledilo učiteljevanje širom po Sloveniji. Sistematičen študij glasbe na Akademiji za glasbo v Ljubljani mu je omogočen šele po vojni, kjer študira kompozicijo in dirigiranje. Zborovski karieri, ki se je začela v dijaških letih, se pridruži še vodstvo APZ »Tone Tomšič« ter vodenje partizanskega invalidskega zbora. Svojo pedagoško prakso, ki ga je posledje vodila od učitelja glasbe na gimnaziji in zborovodski šoli do ravnatelja glasbene šole v Mostah, je zaključil kot profesor na Pedagoški akademiji v Ljubljani. Skladateljski opus bogati danes nešteto zborovskih skladb za vse sestave, pa še kantate in odrska dela. Med slednje spada »Planinska roža«, ki jo je skladatelj napisal leta 1937 in so jo velikokrat izvajali širom po Sloveniji.

Slovenske televizijske oddaje na Koroškem

V Celovcu imajo koroški Slovenci tudi svoje televizijske oddaje, in sicer vsako nedeljo po 20 minut. Gledalci so z njimi zadovoljni, kot je pokazala pred kratkim posebna anketa. S prihodnjim letom bodo oddaje podaljšali na pol ure.

Italijanska republika je slične oddaje obljubila tudi nam Slovincem v Italiji. Kdaj bo izpolnila te svoje obljube? Bojimo se, da ob sv. Nikoli, kot je že navada z obljubami italijanskih politikov.

Slovenski skavti v Torontu

V Torontu živi največja skupina Slovincem v Kanadi. Že 27 let imajo tudi skavtsko organizacijo. Vseh skavtov in skavtinj so imeli zadnja leta 95.

Poleg rednih tedenskih sestankov posamezne skupine hodijo na zimska in poletna taborjenja, redno sodelujejo pri procesiji sv. Rešnjega Telesa na Slovenskem letovišču, obiskujejo bolnišnice. Starejša skupina skavtinj (popotnice) je hodila na pomoč v dom Lipa, ki je dom za ostarele Slovence.

Drin je poplavljal cesto. A. Turk pogumno vozi

pripada onemu, ki jo obdeluje. Tega so se vsi »tlačani« zelo razveselili in si takoj prilastili zemljišča, ki so jih obdelovali. To kočljivo vprašanje se seveda ni moglo takoj urediti, ker je takoj sledila II. balkanska vojna in kmalu zatem še I. svetovna vojna. Zadevna zakonodaja je bila objavljena pozneje in je povzročila veliko krivic in gorja, posledice tega pa se čutijo še danes.

Omenim naj še en podatek: že 1913. leta so se uprli kosovski Albanci in zahtevali priključitev k Albaniji. Ta vstaja je bila krvavo zadušena. Mnogo albanskih vasi je bilo požganih skupaj s prebivalci, trdi zgodovinar v knjigi Istorija Jugoslavije. Podobna nasilja so se ponavljala

OPERETA

Opereta, glasbena dramska zvrst zabavne oblika glasbenega gledališča, kjer se izmenjujejo govorni dialogi ter pevskie in instrumentalne točke. Tako je zgrajena tudi »Planinska roža«, ki jo je spisal in uglasbil Radovan Gobec.

Gre za opereto v opereti. Na »Srečnem vrhu«, kjer je lastnica planinske kočice znana pevka in filmska igralka Katja Silvana, najde vsa kobiskovalca vsaj trohico sreče. Tako je tudi za štiri gledališnike, režiserja Gabernika, ravnatelja Kalana, glasbenika Dobrovika in gledališkega igralca Mirana Svetkine. Med postankom pred kočico jih prevzame lepo dekletko z očarljivim glasom, ki poje krasno melodijo. Ob čudoviti pesmi se gledališnikom takoj porodi zamisel za novo predstavo z naslovom »Planinska roža«; na Srečnem vrhu pa medtem ne manjka ljubezenskih spletk.

Med nadaljnjo pripravo operete sproži pravo senzacijo sodelovanje filmske igralkice Katje Silvane. Te pa ob prihodu v gledališče ne prepoznajo in jo zamenjajo

Kristus in Magdalena

Detalj triptiha v cerkvi na Kolonkvcu

za novo Melitino služkinjo, ljubosumno in vihrovo ženo režiserja Gabernika. Zaplitev ne manjka. Na koncu se vse naj-lpše reši in srečno zaključijo.

Consortium musicum v Gorici

Zadnje nedeljo v septembru je v goriški stolnici nastopil zbor Consortium musicum iz Ljubljane pod vodstvom dr. Mirke Cudermana. Spored koncerta — v prvem delu skladbe na besedilo Pater noster, v drugem na besedilo Ave Maria — se je zdel morda na prvi pogled enoličen, v resnici pa je bil izredno zanimiv in privlačen. Podal je prerez skozi renesanso in barok pa do novejšega in najsodobnejšega glasbenega ustvarjanja. To je bilo nadvse plastično prikazano v prvem delu, saj besedilo očenaša omogoča skladateljem že zaradi bogate vsebine večje uglasbitvene možnosti in širši razpon v zvoku in harmoniji. Preprostejša, a vendar globoka vsebina zdravamarje je prav tako v vseh časih navdihovala skladatelje, da so jo glasbeno oblikovali zdaj v miniaturnih zdaj v široko zasnovanih kompozicijah.

Zbor Consortium musicum je tudi na tem koncertu potrdil že znane sposobnosti in vrline. Kakor v velikih glasbenih stvaritvah, kakršne so npr. maše in oratorij, tako je tudi ob tej priložnosti precizno in dognano poustvaril posamezne skladbe. Prvi je bil na sporedu Pater noster J. Gallusa, v kateri se družita stara tehnika koralnega »cantus firmus« in za takratno zborovsko glasbo značilno dvo-zborje. Na oblikovalnem načelu dvo-zborja temelji tudi Gallusova Ave Maria. Iz zgodnjebaročnega obdobja so poslušali Pater noster H. Schütza. Obe besedili nam je zbor predstavil v skladbah F. Liszta, ki sta izrazit primer njegovega skoraj asketskega cerkvenoglasbenega stila. Verdijev Padre nostro je komponiran na Dantejev prevod latinskega besedila. Na sporedu je bila tudi znana Verdijeva Ave Maria. V skladbi Otče naš P. I. Čajkovskega se zahodno usmerjene skladateljske večine spajajo z občutjem vzhodne, pravoslavne liturgije. Podobno velja za obe skladbi I. Stravinskega, le da je njegov izraz sodobnejši. Tovrstno slovensko ustvarjalnost je predstavljala Oče naš S.

Osterca, katerega besedilo je R. Nahtigal prevedel iz stare cerkvene slovenščine. V tej skladbi, ki se imenito podaljšuje v barviti Amen, Osterc združuje tradicionalna načela s težnjo k atonalnosti. Das Vater unser H. W. Zimmermanna je spoj modernega, močno disonančnega stavka s staro gotško obliko moteta. Po skrajno modernih sredstvih posega W. Stockmeier, eden vodilnih nemških skladateljev našega časa. Skladba Vater unser izraža njegovo umetniško oz. estetsko doživljanje množične molitve.

Samo s skladbami Ave Maria je bilo na koncertu zastopanih pet skladateljev. L. Senfl je šestglasni kontrapuntski kompoziciji vtisnil slavnosten in razkošen pečat. Ave Maria N. Gomberta je strogo akordična, Mozartov štiriglasni kanon pa je nekaka miniaturna, nežna in očarljiva. Med moteti A. Brucknerja je prav gotovo najbolj priljubljena Ave Maria s svojo toplino in človeško neposrednostjo. Zadnja je bila na sporedu Baumannova Ave Maria, v kateri se je skladatelj odrekal sodobnim glasbenim sredstvom in je v preprostih diatonskih linijah izoblikoval nadvse efektno skladbo. Po dolgem in navdušenem ploskanju polne stolnice je zbor dodal še dve Ave Maria, zadnja je bila Gounodova.

Sijana izvedba bogatega in zahtevnega programa je prevzela vse, ki so se v nedeljo, 24. septembra, zbrali v goriški stolnici cerkvi, Goričane obeh narodnosti in rojake od blizu in daleč, tudi z onkraj oceana. Umetniška podoba praznično razsvetljene stolne cerkve je bila primeren okvir tej izjemni glasbeni prireditvi.

I. b.

KATOLIŠKI GLAS list za kritične bralce

Evropsko tekmovanje organistov

V Cankarjevem domu v Ljubljani bo prvo evropsko tekmovanje organistov. Potekalo bo v dneh od 13. do 18. oktobra.

iz leta 1923 je bilo v južnih krajih koloniziranih 5650 družin, vendar od tega samo 468 tamkajšnjih prebivalcev.

V službenih novinah SHS št. 276/1922 je objavljen Zakon o naseljevanju južnih krajev. Določeno je, da bodo zemljišča za naseljevanje dajale okrajne komisije. Po tem zakonu imajo pravico do zemljišča vsi državljani SHS, ki se ukvarjajo s poljedelstvom in nimajo lastnega zemljišča, ali pa ga nimajo dovolj. Tuji podložniki pa takih zemljišč ne morejo kupiti niti jih vzeti v najem brez posebnega dovoljenja Ministrstva za agrarno reformo.

V čl. 5 tega zakona je bilo določeno, da lahko vsaka družina dobi 5 ha zemlje; če pa sta v družini samo 2 člana in je starostna starejši od 50 let, lahko dobi samo 4 ha zemlje. Za družinske zadruge je bilo določeno, da dobi starešina 5 ha in vsak oženjeni član še po 4 ha, neozmenjeni od 16 do 21 let po 2, starejši neozmenjeni pa po 3 ha zemljišča.

Ta zakon je sam po sebi dovolj dober, a so se prav na njegovi podlagi dogajale največje krivice, ki so izzivale upor in nezadovoljstvo, prihajalo pa je celo do ubojev.

(Dalje)

GORIŠKE NOVICE

Poletne dejavnosti v Podgori

Komaj zaključena sezona je potekla v znamenju »živeti skupaj v prijateljstvu«.

Vsak teden tri dni v tednu od konca junija do konca avgusta so otroci preživeli skupaj v veselju od 10. ure do poldne. Igrali so se, hodili na krajše izlete in se utrjevali v znanju katekizma; vadili so se tudi v ročnih delih, deklice posebej v štikanju, pod vodstvom redovnic iz Gorice in neke mame.

Od 3. do 11. septembra so naši dečki preživeli v koloniji sv. Roka v Naborjetu. Ze tretje leto zaporedoma so se jim pridružili dečki iz Pevne in Štmavra. Skupno življenje, dober zrak in igre, to je bilo veselje otrok.

Hvala trem materam, ki so skrbele za kuhinjo.

Rožnovenska procesija. Vsako leto skušamo čim bolj slovesno obhajati rožnovensko nedeljo. Letos je pa bilo še posebno slovesno, ker je bil med nami novomašnik Karlo Bolčina. Maševal je ob 9. uri za slovenske in italijanske vernike ter jim spregovoril v obeh jezikih. Na koru je ubrano pel domači pevski zbor, z zvoni-ka pa se je glasilo prazniško pritrkavanje. Po maši so bili vsi povabljeni na prijateljski »agape« v župnijskem oratoriju.

Popoldne ob 14.30 smo se znova zbrali v cerkvi, kjer smo odmolili rožni venec in litanije Matere božje. Ob koncu litanij je g. K. Bolčina razvil misli na besede apostola Janeza: »Sin, glej tvoja mati! Mati, glej tvoj sin!« Stedila je procesija po vaških ulicah. Za križem se je postavila godba na pihala iz Nabrežine, za njo pevski zbor, duhovščina, kip Matere božje in ljudstvo. Letos je bil pri procesiji odsoten italijanski pevski zbor, zato je bilo petje le v slovenščini.

Po blagoslovu v cerkvi je godba priredila še koncert na trgu. Ves dan so pridni pomočniki in pomočnice prodajali srečke misijonske loterije. Mnogi so odhajali domov z bogatimi dobitki.

Hvala Bogu tudi za lepo vreme.

Sovodnje

Občinska seja 19. septembra. Dnevni red je predvideval številne probleme predvsem finančnega značaja. Tako je svet odobril stroške za obnovno tlaka v osnovni šoli na Vrhu. Zatem je odobril stroške za gradnjo pločnikov in za asfaltiranje in prenovo nekaterih cest v občini. Zavrnili pa je zahtevno podjetja, ki je začelo graditi občinsko telovadnico in pri tem zašlo v stečaj. Sedaj se je namreč to slednje oglasilo in zahtevalo izplačilo večje vsote. Občinski svet je to zavrnil, potem ko je pregledal zadevno dokumentacijo.

Odpadki in smeti se povsod množijo, stroški pa rastejo. Zato je svet povišal ceno za odvažanje smeti in odpadkov. Pri tem naproša občane, naj odpadke sortirajo (papir, steklo, pločevino) ter skušajo tudi doma uničiti, kar se uničiti da.

Med arh. J. Cejem in občinsko upravo je nastal spor zavoljo računov pri uresničenju obrtniške cone v Gabrijah. Da se spor reši, je svet imenoval svojega zastopnika.

Na seji je župan Primožič omenil imenovanje novega župnika za Sovodnje v osebi g. Marijana Markežiča. Omenil pa ga je v glavnem zato, ker je župnišče občinska last in je potrebno temeljitih popravil. V tem oziru je župan že navezal stike z upravo goriške škofije.

Končno se je svet ustavil pri zahtevi občinskih uslužbencev po spremenitvi delovnega urnika. Njih zahteve bodo skušali rešiti na prihodnji seji.

Remo Devetak

Misijonski obisk v Gorici

V drugi polovici oktobra bo gost v Gorici msgr. Yao, škof v Bouakè, kjer delujejo naši goriški misijonarji in misijonarke. V Gorici bo ostal kakih 10 dni in se bo srečal z različnimi skupinami. Tako se bo 18. oktobra srečal z dijaki in dijakinjami katoliških šol ob 9.30 v Avditoriju, zvečer ob 18. uri pa s škofijskim duhovniškim in pastoralnim svetom. V soboto 21. oktobra se bodo od njem zbrale v Gorici redovnice naše škofije, zvečer ob 18.30 pa bo imel srečanje v Nabrežini.

Spet dva pogreba v števerjanski župniji

V ponedeljek, 25. septembra, smo spremili na števerjansko pokopališče farana Karla Škorjanca. V petek, 22. 9., pod večer se je vračal domov s trgatve. Ne daleč od doma, blizu križišča s pokraj-

sko cesto, ki iz Števerjana pelje na Oslavje, ga je zadela srčna kap. Z vozilom se je prevrnil na bližnji klanec. 4. novembra bi izpolnil šele 56 let. Bil je sin Karla in Ivanke Jerončič. Starši so bili koloni pri Formentiniju. Zrastel je v številni družini in zaradi tedanjih težkih razmer veliko pretrpel v otroških letih. Kot mlad fant se je zaposlil v Gorici kot zidar. Leta 1956 je poročil Klaro Terpin in prišel na kmetijo njenih staršev. Skupno sta se z vneto lotila kmečkega dela v vinogradu, v sadovnjaku in pri živini. V zakonu se mu je rodilo troje otrok: dve hčeri in sin. Ko se je leta 1982 poročila starejša hči, je kmalu postal nono dvema brhkima deklicama in je bil tega zelo vesel. Po značaju je bil vesel in je rad vsem pomagal, predvsem pa je skrbel za svojo družino. Njegova nenadna smrt je zdaj vse močno pretresla. Vdovi, otrokom, vnučkam in vsem sorodnikom izrekamo občuteno sožalje.

Ze po dveh dneh smo imeli v sredo, 27.9., spet pogreb, tokrat pa na Jazbinah. Po krajši boleznii je umrl v goriški bolnišnici Ciril Prinčič. Rojen je bil v Gor-njem Cerovem 3. 11.1911 v številni družini, kjer je bilo osem otrok. Njegov oče je bil Anton, mati pa Emilija Klanjšček. Leta 1941 se je poročil z domačinko Leopoldo Terkuč, ki mu je rodila sina Mihaela. Kot velika večina naših mož in fantov je bil tudi on vojak v Italiji, potem pa se je vključil v partizane.

Leta 1947 se je z družino priselil na Jazbine na to stran meje, kjer je kupil kmetijo in si s časom sezidal lepo domovanje. Bil je eden izmed pridnih kmetov, vse svoje življenje pa je žrtvoval za družino. Imel je veliko veselje do petja in je že kot mlad fant pel najprej pri cerkvenem zboru v Cerovem, pozneje pa tukaj na Jazbinah.

Pogreba se je udeležilo veliko vernikov iz Cerovega. Z njimi je bil tudi g. župnik iz Kojškega, ki upravlja Cerovo in je z našim domačim župnikom somaševal pri maši zadušnici. Vdovi, sinu in vnučkinji gre naše iskreno sožalje.

Malo semenišče v Vipavi 1989/90

V novem šolskem letu je v vipavskem malem semenišču 20 dijakov v štirih razredih. V prvi razred je letos vstopilo 7 gojencev, eden pa v tretji razred. Koprška škofija ima v malem semenišču skupno 8 dijakov. Ostali so iz ljubljanske nadškofije, eden pa je iz Družbe Jezusove.

Sklep jubilejnega leta na Sv. gori

V petek, 29. septembra, so uradno odprli prenovljeno restavracijo na Sv. gori; lokali so prav prikopni, tudi postrežba je dobra.

Isti dan so odprli tudi razstavo »Soška fronta 1915-17«. Ta je nastanjena v spodnjih prostorih restavracije. Vsi predmeti, dokumenti, zemljevidi itd. so bili že razstavljeni v Solkanu in nato v Ljubljani. Sedaj so našli stalen razstaveni prostor na Sv. gori. Ob odprtju razstave in restavracije je bila tiskovna konferenca, zvečer pa orgelski koncert.

Asfaltirana cesta ter Marijin jubilej privabljajo na Sv. goro izredno veliko število romarjev. Ti prihajajo iz cele Slovenije in tudi iz zamejstva, in to ne samo ob sobotah in nedeljah, temveč tudi med tednom.

ZAKLJUČNA SLOVESNOST bo v nedeljo 8. oktobra. Spored bo naslednji:

Sobota, 7. oktobra

Ob 18. uri bo v baziliki koncert svetogorskih Marijinih pesmi pod vodstvom prof. J. Trošta.

Nedelja, 8. oktobra

Ob 8. uri maša z govorom.
Ob 9.30 sprejem svetogorskih podob, ki so romale po župnijah koprške škofije.
Ob 11. uri slovesno bogoslužje in posvetitev Materi božji. Somaševanje bo vodil apostolski pronuncij nadškof Gabriel Montalvo.

Ob 15. uri večernice.

Ob 16. uri maša z govorom.

Kolikor vemo, se bodo sklepni slovesnosti udeležili tudi škofje in verniki iz sosednjih škofij.

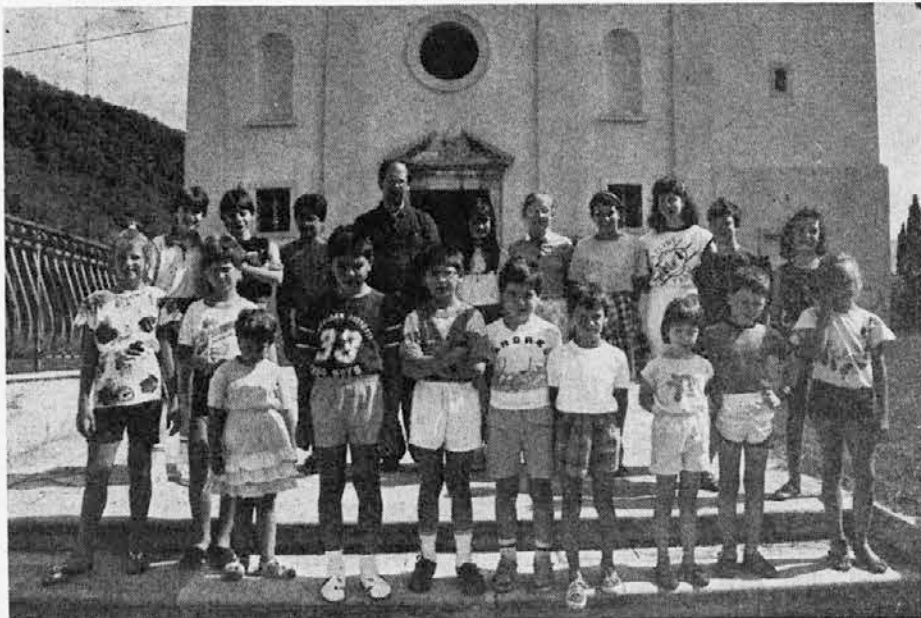
Božič v Sloveniji praznični dan

Uresničila so se dolgoletna pričakovanja. Slovenska skupščina v Ljubljani je sprejela zakon, ki določa, da je 25. december, dan Božiča, odslej praznični dan. Verjetno je to že sad nove slovenske ustave.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE V GORICI OB 30-LETNICI USTANOVITVE

Podeljuje priznanja aktivnim članom društev in organizacij za 30-letno kulturno delovanje ter skupinam in posameznikom za posebne dosežke na kulturnem področju.

Slovesno podeljevanje bo v soboto, 14. oktobra, ob 20.30 v telovadnici ob Katoliškem domu v Gorici.

Župnik in podgorska mladina pred domačo cerkvijo

Izšel je PASTIRČEK za oktober

Cestitke

Goriška rojakinja dr. Franka Visintin je zmagala konkurz iz nevropsihatrije ter postala primarij v psihiatrični bolnišnici v Sassuolo pri Modeni.

K uspehu iskreno čestitke.

OBVESTILA

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo 9. oktobra govoril dr. Drago Ocvirk o socialni encikliki papeža Janeza Pavla II. »Sollicitudo Rei Socialis«. Začetek ob 20.30.

Abonma v Trstu. Vpisovanje abonmentov od 10. do 12. ure in od 17. do 19. ure, ob sobotah od 10. do 14. ure v Kulturnem domu ul. Petronio 4, telefon 734265.

25-letnica Slomškovega doma v Bazovici. 11. okt. Otvoritev fotografske razstave Roberta Daneua. 12. okt. Film Marijana Jevnikarja: Lepote Krasa. 15. okt. Slavnostna proslava v župnijski dvorani: nastop Tria iz Kamnika, govor dr. Maksa Šaha.

Abonma v Gorici. Vpisovanje abonmentov od 17.30 do 19. ure, ob sobotah od 10. do 12. ure v Kulturnem domu ul. Brass 20, telefon 33288.

ACM Gorica vabi k maši za edinstvo v ponedeljek, 9. t. m., ob 16.00 uri v Zavodu sv. Družine.

★

Sožalje

Ob izgubi dragega moža in očeta **CIRILA PRINČIČA** iz Jazbin izrekamo globoko sožalje in se klanjamo njegovemu spominu.

Sekcija Slov. skupnosti - Števerjan

DAROVI

Za Katol. dom: R. M. v spomin na g. Juraka 300.000; A. S. v spomin na Adrijano Mažgon 50.000 lir.

Za Katol. glas: M. B. 10.000 lir.

Za Pastirčka: Lučana in Mirka v spomin na Adrijano 100.000 lir.

Za cerkev na Jazbinah: nona Prinčič 100.000; namesto cvetja na grob Pepiju Skok: žena, sin, hči in brat 1.000.000, druž. Kristančič, Vipolže 50.000, druž. Skok, Vipolže 100.000, družini Zizmond in Nemeč, Bilje 100.000, druž. Aleš Komjanc 100.000, Sekcija Slov. skupnosti, Števerjan 50.000, Marčela Dizorz, Gorica 50.000, Albin Suligoj, Gorica 100.000, druž. Skok 100.000, N. N. 215.000, Zdravko Klanjšček in pevci iz Jazbin 200.000, Društvo »F. B. Sedej«, Števerjan 50.000 lir.

Za obnovitev cerkve na Opčinah: prof. Diana Spacal v spomin na moža dr. Sava 100.000; Zmaga Malalan v spomin na brata Ivana Sosič 50.000; druž. Daneu in Sosič v spomin na Pepota Sosič, brata in strica 100.000; Srečka Jurič v spomin na teto Ano Kete 30.000 lir.

Za cerkveni pevski zbor »Sv. Jernej«: Zmaga Malalan v spomin na brata Ivana Sosič 50.000 lir.

Za Slomškov spomenik v Mariboru: Skupina prijateljev Primorcev 500.000 lir.

Spored od 8. do 14. oktobra 1989

Nedelja: 8.30 Kmetijski tednik. 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu. 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 10.00 Mladinski oder: »Otročarije«. 10.10 Potpuri. 11.45 Vera in naš čas. 12.00 Narodnostni trenutek v Iatliji. 14.10 Janez Povše: »Čemu mi gosli, gosli zlate«. Zadnji del. 14.55 V studiu z vami: Sergej Verč. 1. del. 17.30 V studiu z vami. 2. del.

Ponedeljek: 8.10 Iz četrtkovih srečanj: In exilium. 9.30 Slovenska lahka glasba. 10.10 Koncertni in operni spored. 11.30 Slovenski kantavtorji. 12.00 Pandorina skrinjica. 12.40 Z lanske Cecilijanke: mešani zbor Lojze Bratuž. 14.10 Otroški kotiček: »Mojster, nikar!«. 14.30 Gospodarska problematika. 15.10 Ekologija - danes za boljši jutri. 16.00 Mi in glasba. Simfonični orkester RTV Ljubljana. 17.10 F. S. Finžgar: »Pod svobodnim soncem«. 17.25 »Mladi val« - radio za vas, vi in radio.

Torek: 8.10 Stari časi družabnosti. 10.10 Koncertni in operni spored. 11.30 Italijanski kantavtorji. 12.40 Z lanske Cecilijanke: ženski zbor Sovodnje. 15.55 Mi in glasba. Simfonični orkester RTV Ljubljana. 17.10 F. S. Finžgar: »Pod svobodnim soncem«. 17.25 »Mladi val« - Danes: Gost tedna - Slovenska lahka glasba.

Sreda: 10.10 Koncertni in operni spored. 12.00 Spoznavajmo svojega otroka. 12.40 Z lanske Cecilijanke: mešani zbor Podgora in Andrej Paglavac. 14.10 Otroški kotiček: »Kaj je v ribičevi mreži?«. 14.30 Na goriškem valu. 16.00 Mi in glasba. Altistka Marta Valetič in pianistka Anna luci Sanvitale v našem studiu. 17.10 F. S. Finžgar: »Pod svobodnim soncem«.

Četrtek: 8.10 Dnevnik in spomini Staneta Kavčiča. 9.00 Južnoameriška folklor. 9.25 Beležka. 10.10 Koncertni in operni spored. 11.30 Protestne pesmi. 12.00 Po sledovih Inkov. 12.40 Z lanske Cecilijanke: vokalna skupina Sovodnjska dekleta. 15.10 Četrtekova srečanja: Jugoslavija 1918-1941. 16.00 Mi in glasba. Mešani zbor Montasio iz Trsta. 17.10 »Pod svobodnim soncem«. 17.15 »Mladi val« - Goriška dijaška tribuna.

Petek: 9.00 Folklor jugoslovanskih narodov. 9.45 Beležka. 10.10 Koncertni in operni spored. 12.40 Z lanske Cecilijanke: mešani zbor Oton Zupančič iz Standreža. 14.10 Otroški kotiček: »Črno na belem«. 14.30 Od Milj do Devina. 16.00 Mi in glasba. 17.10 »Pod svobodnim soncem«. 17.25 »Mladi val«.

Sobota: 8.10 Kulturni dogodki: 9.30 Valčki in polke. 10.10 Koncertni in operni spored. 11.30 Črnske duhovne pesmi. 12.00 Življenje onkraj življenja. 12.40 Z lanske Cecilijanke: pevka skupina Libertas animi. 14.10 »Tam za goro...« Oddaja iz Benečije, Rzeije in Kanalske doline. 16.00 Sobotno popoldne - zabavna kulturna oddaja. 18.00 »Magellanov oblak«.

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega moža in očeta

Karla Škorjanca

se zahvalujemo Slovenski skupnosti, društvu »F. B. Sedej«, pevcem in g. župniku za pogrebni obred ter vsem, ki so darovali v njegov spomin.

Družine Škorjanc, Terpin in Serafino

Števerjan, 5. oktobra 1989

IMPALACE HOTEL

Vaš Hotel

34170 GORIZIA - GORICA (ITALY) - CORSO ITALIA, 63
TELEF. (0481) 82166 / 7 / 8 - TELEX 461154 PAL GO I